

Eduskunnan sivistysvaliokunta

siv@eduskunta.fi

Viite: Sivistysvaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 12.9.2024, HE 80/2025 vp

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä (HE 80/2025 vp) opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistämistä sosiaali-turva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan koskevaksi lainsäädännöksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan opintotuen muutoksenhakulautakunnan yhdistämistä sosiaali-turva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan. Esityksessä ehdotetaan myös, että sosiaali-turva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimialan laajentuessa sen jäsenten sekä yli-johtajan ja johtajien kelpoisuusvaatimuksia muutetaan siten, että heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutus- ja toimeentuloturva-asioihin.

Kela kunnioittaen lausuu esityksestä seuraavaa:

Muutoksenhakulautakuntien yhdistäminen

Kela kannattaa ehdotusta lautakuntien yhdistämisestä. On yksinkertaisempaa ja selkeämpää, että Kelan toimeenpanemissa toimeentuloturvaetuuksissa ensiasteen muutoksenhakuasoiden käsittely tapahtuu etuudesta riippumatta yhdessä ja samassa lautakunnassa. Tämä auttaa Kelan asiakkaita ymmärtämään muutoksenhakujärjestelmän paremmin ja siten osaltaan edistää asiakkaiden oikeusturvaa. Myös Kelan toimeenpanon näkökulmasta muutos on kannatettava. Se poistaa tarpeen ylläpitää ja kehittää rinnakkaisia muutoksenhakuprosesseja, lomakkeita, kirjeitä, valitusosoituksia ym.

Julkinen

Kela kuitenkin muistuttaa, että muutoksenhakutapaukset, jotka tulevat vireille ennen tämän lain voimaan tuloa, käsitellään nykyisen lain ja voimassa olevan prosessin mukaisesti täytäntöönpanoon asti. Kelan ja sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sähköinen rajapintayhteys on siis hyödynnettävissä vasta niissä opintoetuuksien muutoksenhakutapauksissa, jotka tulevat vireille 1.1.2026 tai sen jälkeen.

Kela on varautunut tiedottamaan asiakkaitaan tulevasta muutoksesta sekä yleisesti kela.fi -sivuilla että päätösten yhteydessä lähetettävässä valitusosoituksessa. Tiedottamiseen on tarkoituksenmukaista ryhtyä vasta sitten, kun muutoksen käsittely on edennyt eduskunnassa.

Kelpoisuusvaatimusten muutos

Kela kannattaa kelpoisuusvaatimusten laajentamista ja muutoksenhakulautakunnan henkilöstön laaja-alaista työskentelyä sekä sosiaalivakuutus- että toimeentuloturva-asioiden parissa. Osaamisen laajentaminen voisi mahdollistaa myös käsittelyaikojen lyhentymisen, joka opintotuen muutoksenhakulautakunnassa oli keskimäärin lähes 11 kuukautta vuonna 2024 (Toimintakertomus vuodelta 2024) ja sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa keskimäärin muutaman kuukauden vähemmän. Käsittelyajoissa on kuitenkin etuuskohtaista vaihtelua.

Kelan etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikön opintotukiryhmä

Piia Kuusisto
etuuspäällikkö